Jak a proč na supervize ve školách

(Pavla Kubíčková, Pavel Plaček – supervizoři ve školství, SEMIRAMIS z.ú.)

Prostor pro reflexi, profesní růst a podporu kvality školní práce

> **Profesionalita zahrnuje mimo jiné schopnost reflektovat vlastní práci, rozumět tomu, co se v ní odehrává, být otevřen novým pohledům.**

Práce ve škole je založena na každodenním kontaktu s lidmi, vztazích, rozhodování a řešení situací, které často nemají jednoduchá řešení. Přestože jsme odborníky ve svých profesích, ne vždy máme prostor zastavit se, podívat se na svou práci s odstupem a společně přemýšlet o tom, co se v ní odehrává.

Právě takový prostor nabízí supervize.

Škola jako náročný pracovní a vztahový systém

Potřeby dětí a žáků

Rostoucí rozmanitost individuálních potřeb a situací.

Komunikace s rodiči

Rozdílná očekávání, nástupy nových generací, nároky a někdy i konflikty.

Spolupráce pedagogů

Koordinace, sdílení odpovědnosti, přenos zkušeností a společné postupy.

Emoční zátěž a odpovědnost

Každodenní práce s emocemi, nutnost rozhodování, právní , profesní a lidská zodpovědnost.

Propojenost profesních rolí

Pedagogové, ŠPP, vedení školy a ŠPZ.

Různé pohledy a očekávání

Odlišné interpretace situací a hledání společného řešení.

Potřebujeme prostor pro reflexi vlastní práce, reflexi práce kolegů a organizační kultury.

Odborná kompetence je základem. Reflexe nám pomáhá rozvíjet její uplatnění v praxi.

Co je supervize?

Odborně vedený, strukturovaný a důvěrný prostor pro reflexi profesní práce.

Na čem supervize stojí

Dobrovolnost a spolupráce

Aktivní účast a společná práce na zakázce.

Bezpečí a důvěra

Prostor pro otevřené sdílení bez obav z hodnocení.

Respekt k různým perspektivám

Připouštění různých pohledů a zkušeností.

Reflexe místo hodnocení

Zkoumání situací namísto hledání viníka.

Nové pohledy a možnosti

Rozšiřování porozumění a hledání alternativ v profesní práci.

Co může bránit tomu, aby supervize ve škole fungovala?

Supervize není automaticky přínosem. Záleží na tom, jak je nastavena, jak ji škola přijímá a jaké má v systému školy místo

Obava z kontroly

Co se vedení dozví o tom, co tady řeknu?

Nedůvěra a nedostatek bezpečí

Obava otevřeně mluvit o obtížích a nejistotách.

Nedostatek času

Supervize je vnímána jako další povinnost navíc.

Nízká motivace

Proč bychom měli řešit s externím odborníkem něco, co zvládáme sami?

Nerealistická očekávání

Očekávání rychlých návodů, řešení nebo nápravy vztahů.

Nevhodné nastavení

Nejasná zakázka, role, pravidla, důvěra a přenos informací

Supervizi nelze škole a pedagogům pouze nabídnout. Je potřeba vytvořit podmínky, aby ji škola mohla skutečně využít, a to jak pro individuality, týmy, vedení i systémově - v rámci organizace.

Co může supervize přinést jednotlivci / týmu / škole / vedení ?

Bezpečný prostor pro zkoumání

Možnost otevřeně přinášet nejistoty, otázky, pochybnosti i obtížné situace.

Porozumění situacím a vzorcům

Rozpoznávání souvislostí, opakujících se situací a vlastních způsobů reagování na ně.

Sebereflexe a profesní hranice

Uvědomění vlastních reakcí, postojů a profesních hranic.

Práce s emoční zátěží

Zpracování náročných emocí spojených s profesní rolí.

Prevence profesního vyčerpání

Včasné zachycení přetížení a hledání udržitelných způsobů práce.

Profesní rozvoj a nové možnosti

Rozšiřování kompetencí, profesní jistoty a hledání alternativních postupů.

Nejde jen o jednotlivé situace, ale také o to, co se v nás opakovaně odehrává a jak to ovlivňuje naši profesní práci.

Pedagogický sbor jako skupina propojených týmů

Jednotlivci tvoří pedagogický sbor, ten však není automaticky jedním fungujícím týmem. Je tvořen menšími pracovními skupinami a týmy, které mají vlastní úkoly, vztahy, odpovědnosti a způsoby spolupráce. Zároveň jsou vzájemně propojené a jejich fungování ovlivňuje celou školu.

Příklady menších pracovních skupin a týmů ve škole

Jednotlivé skupiny mohou fungovat dobře samy o sobě, ale jejich vzájemná spolupráce potřebuje vlastní pozornost.

Co potřebujeme reflektovat na úrovni týmu a školy?

Stejně jako jednotlivec potřebuje prostor k reflexi své profesní práce, potřebují jej také pracovní skupiny a celý pedagogický sbor. Pozornost se zde přesouvá od individuální zkušenosti k tomu, jak společně pracujeme, komunikujeme a naplňujeme svůj úkol.

Společný úkol a cíle

Jak rozumíme svému poslání, poslání školy, prioritám a společné odpovědnosti?

Komunikace a spolupráce

Jak spolu komunikujeme, sdílíme informace a hledáme společné postupy?

Role a vzájemná očekávání

Jak rozumíme svým rolím, kompetencím a odpovědnostem? Co od sebe vzájemně očekáváme a jak jsou tato očekávání naplňována?

Vztahy a týmové vzorce

Jaké způsoby spolupráce se opakují a jak ovlivňují fungování skupiny?

Reflexe pomáhá porozumět tomu, co naši spolupráci podporuje a co ji omezuje.

Jak může prakticky vypadat supervizní práce?

Od konkrétní profesní situace k novým možnostem / změně v jednání

Přinesení tématu

Situace, otázka nebo téma z praxe.

Ujasnění zakázky

Čemu se chceme věnovat?

Zkoumání perspektiv

Různé úhly pohledu a souvislosti.

Reflexe vlastních reakcí

Prožívání, postoje a způsoby jednání.

Nové pohledy a alternativy

Rozšíření porozumění a další možnosti.

Přenos do praxe

Co si účastník odnáší? Jakým způsobem to uvede do praxe?

ROLE SUPERVIZORA

Vytváří bezpečný prostor, pomáhá formulovat zakázku, klade otázky, nabízí nové perspektivy a odborně vede proces reflexe.

Supervizor nepřebírá odpovědnost za řešení situace. Pomáhá účastníkům nacházet vlastní odpovědi a možnosti dalšího postupu.

Co potřebuje škola, aby supervize fungovala?

Podpora a zájem vedení

Vedení vytváří podmínky a respektuje supervizi jako podpůrný proces, nikoli nástroj kontroly.

Časové a organizační podmínky

Škola vyčlení čas, prostor a prostředky pro supervizní práci.

Dobře formulovaná zakázka

Je jasné, co potřebujeme reflektovat a čeho chceme dosáhnout.

Vyjasněná forma účasti - konsenzus

Supervize stojí na aktivním zapojení a spolupráci účastníků.

Bezpečný a důvěrný prostor

Jasná pravidla umožňují otevřeně sdílet profesní zkušenosti.

Kvalifikovaný externí supervizor

Odborná způsobilost, nezávislost a znalost supervizního procesu.

Pravidelnost a kontinuita

Prostor pro průběžnou práci a navazování na předchozí setkání.

Jasné vymezení rolí a očekávání

Je zřejmé, co je rolí supervizora, účastníků a vedení školy.

Supervize je podpůrným a rozvojovým nástrojem, nikoli prostředkem kontroly nebo hodnocení zaměstnanců.

Supervize jako součást kultury školy

Od jednorázového řešení problémů k systematické profesní podpoře

SYSTÉMOVÝ CÍL | Začlenění supervize do dlouhodobého fungování školy jako přirozené součásti její kultury.

Co může supervize pomoci reflektovat?

Předávání informací

Tok informací, jejich dostupnost a sdílení mezi pracovníky.

Pracovní postupy

Funkčnost, srozumitelnost a jednotnost nastavených procesů.

Vize a strategie

Jak to co děláme koresponduje s tím co deklarujeme? Reflexe organizační kultury.

Role a odpovědnosti

Vymezení kompetencí, odpovědností a návaznosti úkolů. Způsoby rozhodování, zapojení pracovníků a sdílení závěrů

Návaznost spolupráce

Koordinace činností pedagogů, ŠPP, vedení a odborníků.

Pravidla a každodenní praxe

Soulad formálních pravidel se skutečným fungováním školy.

Supervize pomáhá rozpoznávat možné nefunkční procesy a hledat možnost jejich změny

Jaké oblasti může supervize zasahovat?

Jednotlivec a profesní role

Reflexe, sebereflexe, profesní hranice, postoje, kompetence a emoční zátěž.

Tým a mezilidské vztahy

Týmová dynamika, komunikace, důvěra, spolupráce a konflikty.

Mezioborová spolupráce

Propojení profesních perspektiv, rolí, očekávání a odpovědností.

Pracovní procesy

Předávání informací, rozdělení kompetencí, návaznost činností a funkčnost postupů.

Vedení a řízení školy

Profesní role vedení, komunikace, rozhodování, vize, strategické plánování a organizační souvislosti.

Kultura a fungování školy

Společné hodnoty, pravidla, vztahy, organizační klima a kvalita pracovního prostředí.

Od jednotlivce přes tým až po vedení a celou organizaci.

Konkrétní zaměření supervize vždy vychází ze zakázky a potřeb školy.

Co si z našeho příspěvku odnášíte?

Supervize ve školním prostředí – závěrečná reflexe

Co nového jsem se o supervizi dozvěděl/a nebo si uvědomil/a?

Kde vidím její potenciál pro naši školu?

Co bychom mohli udělat pro to, aby se supervize stala součástí našeho profesního života?

Chtěli bychom, abyste si z dnešního příspěvku odnesli především to, že supervize není jen způsob, jak řešit obtížné situace. Je to příležitost průběžně reflektovat práci, spolupráci i fungování školy jako celku, včetně upevňování toho, co funguje. A možná stojí za to položit si otázku, jaký prostor pro takovou reflexi ve svých školách vytváříme – a jaký bychom vytvářet chtěli.

Děkujeme za pozornost.

A za společné přemýšlení o supervizi ve školách.

Kontakty:

Mgr. Pavla Kubíčková, MBA
Psychoterapeutka · supervizorka
E-mail: paja.kubickova@gmail.com
Web: www.pk-kurzy.cz

Mgr. Pavel Plaček, DiS., MBA
Supervizor · rodinný a párový psychoterapeut
Email: supervize.pp@gmail.com
Tel: 606 936 212